

Der er kun ét nøgletal, der er vigtigere end mælkeprisen på mejeriet, og det er bedriftens egen fremstillingspris for mælk.
Foto: Jens Tønnesen

En enkel analyse med stor informationsværdi

En driftsgrensanalyse giver et solidt grundlag for at vurdere bedriftens konkurrenceevne nu og i fremtiden. Blandt andet ud fra nøgletallene 'krav til dækningsbidrag', 'fremstillingspris på mælk' og 'afkastningsgrad'.

Af konsulenterne Jacob Krog og Jakob Vesterlund Olsen, Videncentret for Landbrug, Kvæg

Når du får lavet din årsrapport, er det en god idé også at få lavet en driftsgrensanalyse. Her analyserer man økonomien i de enkelte driftsgrene - det vil sige eksempelvis mark og stald.

Det giver overblik over økonomien på bedriften, men viser

også økonomien i mælkeproduktionen og grovfoderproduktionen hver for sig.

Dermed får du et indtryk af konkurrenceevnen og enhedsomkostningerne i både mark og stald. Eller sagt på en anden måde - du får at vide, hvor i produktionen du tjener penge, og hvor du måske sætter penge til. Ud fra analysen kan man drage tre skarpe nøgletal:

- Krav til dækningsbidrag

- Fremstillingspris på mælk
- Afkastningsgrad

Bedøm selv dit DB

Som regel vurderes størrelsen af dækningsbidraget pr. årsko i forhold til, hvad andre bedrifter har opnået, da det viser noget om driftslederens evne til at passe køer.

Det siger imidlertid ikke noget om, hvilket anlæg køerne bliver passet i, eller hvor

Afkastningsgrad

Afkastningsgraden er defineret som:

'Årets resultat minus renteomkostninger af bundet kapital' divideret med bundet kapital

stor en arbejdsbyrde, der ligger bag.

Nøgletallet Krav til dækningsbidrag viser derimod

Krav til dækningsbidrag

Krav til dækningsbidrag er defineret som summen af kapacitets- og kapitalomkostninger i den enkelte driftsgren. Inden for mælkeproduktionen vil det som oftest indeholde staldens andel af omkostningerne til:

- + Energi
- + Vedligehold
- + Løn
- + Beregnet løn til ejeren
- + Forsikring
- + Diverse kapacitetsomkostninger
- + Afskrivninger på bygninger
- + Afskrivninger på inventar
- + Renteomkostninger af den bundne kapital

hvor stort et dækningsbidrag, der skal til for, at økonomien er i balance. Dermed er det et mindst lige så væsentligt nøgletal, som det opnåede dækningsbidrag. Forskellen mellem Krav til dækningsbidrag og Opnået dækningsbidrag viser driftsgrenens bundlinje.

Krav til DB

Størrelsen på 'Krav til dækningsbidraget' vil afhænge af kapacitetsomkostninger samt afskrivning og forrentning af bygninger og inventar. I en gammel stald vil der eksempelvis ofte være forholdsvis store arbejdsomkostninger og et lavt niveau af afskrivning og forrentning, mens det vil være omvendt i en ny stald.

Et opnået dækningsbidrag på 14.000 kr. pr. ko kan godt være højt sammenlignet med andre bedrifter. Men hvis det skulle have ligget på 15.000 kr. for, at produktionsomkostningerne var dækket ind, er det ikke højt nok.

Det krav til dækningsbidrag, man regner sig frem til i driftsgrensanalysen, viser prisen, koen skal betale for at være i stalden. Niveaet skal vurderes i forhold til de resultater, som man tidligere har

opnået på DB-niveau, samt de forventninger man har til fremtiden.

Kend din fremstillingspris

Der er kun ét nøgletal, der er vigtigere end mælkeprisen på mejeriet, og det er bedriftens egen fremstillingspris for mælk. Fremstillingsprisen viser, hvad det foregående års mælkepris mindst skulle have været for, at der er balance i mælkeproduktionens økonomi.

Fremstillingsprisen varierer fra år til år, blandt andet som følge af ændrede priser på foder, energi og løn. Men da beregningen er enkel at gennemføre ud fra analysen, er den også enkel at tilpasse med forventninger til fremtidige omkostninger og indtægter.

Ved at forholde sig til fremstillingsprisen og kravet til dækningsbidrag i produktionen får man et solidt grundlag for at beregne og vurdere bedriftens økonomiske konkurrenceevne nu og i fremtiden.

Afkastningsgraden

Med afkastningsgraden sætter man fokus på det afkast, som produktionen giver til at forrente den investerede kapital. Kort og godt kan afkastningsgraden sammenlignes med den rente, som man kan låne penge til.

Hvis afkastet af produktionen er større end den pris, man betaler for at låne pengene, er der balance i økonomien. Forventningerne til fremtidens renteniveau vil dermed påvirke vurderingen af afkastningsgradens niveau.

Markens resultat

Denne artikel er primært fokuseret på resultatet i stalden. Indtægter og omkostninger, der fordeles til marken, giver naturligvis en tilsvarende opgørelse med mulighed for at analysere økonomien i grovfoeder og salgsafgrøder.

Overskueligt og let at forholde sig til

Af Kirsten Marstal

Mælkeproducent Søren Hvelplund, Gelsted på Vestfyn, får lavet driftsgrensanalyse for sit regnskab. Her fortæller han hvorfor:

Driftsgrensanalysen er super, fordi den er overskuelig og viser regnskabs-tallene pr. ko. Man ser med andre ord, hvad man kan præstere pr. dyr. Det er let at forholde sig til og gør det samtidig nemt at sammenligne med andre - uanset om de har 100 eller 500 køer.

Kravet til DB er meget brugbart, fordi det viser mig, hvad jeg skal præstere for at tjene penge. Fremstillingsprisen på mælk viser sammen med afregningsprisen, hvor meget jeg reelt tjener pr. liter mælk, og afkastningsgraden viser mig, hvor god jeg er til at drive forretning og tjene penge.

Det er tal, som er nemme at forholde sig til. Samtidig kan jeg også direkte se, hvor jeg kan gøre det bedre.

Jeg kan for eksempel se, at jeg lønmæssig ligger i den lidt dyre ende - det er dyrere for mig at passe en ko, end det er for mange andre, som jeg sammenligner mig med. Men jeg har også en gammel stald.

Hvis du er interesseret i at få lavet en driftsgrensanalyse af din årsrapport for 2011, skal der ikke mere til end en forespørgsel hos din lokale økono-

Søren Hvelplund, Gelsted: 'Driftsgrensanalysen er super, fordi den er overskuelig og viser regnskabstallene pr. ko.'

Planen er at bygge en ny, og så skulle det gerne blive billigere pr. ko. På den måde kan jeg bruge tallene til at se om investeringen forbedrer bundlinjen, og dermed kan betale sig. Hvis investeringen betyder, at min fremstillingspris ryger over afregningsprisen, er det åbenlyst, at det ikke kan betale sig.

mikonsulent. Så kan I sammen aftale fordelingen af omkostningerne i forbindelse med opgørelsen af regnskabet.